

Näkemiin Neuvostoliitto **Taustatietoa elokuvasta**

OHJAAJA LAURI RANDLA

Tartossa Neuvostoliitossa vuonna 1981 syntynyt inkerinsuomalainen Lauri Randla on ohjannut seitsemän lyhytelokuvaa, joista viimeisin *Mausoleumi* (2016) voitti kahdeksan kansainvälistä palkintoa, muun muassa Toronton kansainvälisten lyhytelokuvajuhlien parhaan vieraskielisen elokuvan palkinnon. Hänen lyhytelokuviaan ovat myös esimerkiksi *Sillamäe* (2014) ja *3OHA – The Zone* (2013). Randla on valmistunut Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulusta elokuvaohjaajaksi vuonna 2015, ja omiin lapsuudenkokemuksiin perustuva *Näkemiin Neuvostoliittoon* on hänen ensimmäinen pitkän elokuvan ohjaustyönsä. Randla muutti äitinsä kanssa Tartosta Suomeen vuonna 1991.

Ohjaajan sana

”*Näkemiin Neuvostoliiton* tarina alkoi hahmottua mielessäni ensimmäistä kertaa yli kymmenen vuotta sitten. Käytin lähtökohtana sitä, että synnyin keskosenä inkerinsuomalaiseen perheeseen Neuvostoliitossa. Monet muutkin valmiin elokuvan yksityiskohdat, esimerkiksi suljettu uraanijalostamokaupunki, olivat todellinen osa lapsuuttani.

Vaikka elokuvan miljöönä on Neuvostoliitto, halusin kertoa universaalin tarinan pojasta, joka etsii paikkaansa romahtavassa maailmassa ja hakee hyväksyntää yli rajojen. Käsikirjoittajana ja ohjaajana minulle on luontevinta käsitellä isoja teemoja huumorin kautta. Uskon, että me ihmiset kuulumme harvoin eläimiin, jotka itsetietoisuutensa vuoksi kärsivät niin paljon, että evoluutio on luonut meille kyvyn nauraa. Tätä inhimillistä ominaisuutta haluan käyttää kertoessani tarinoita.

Nuorempana en osannut arvostaa inkerin murretta. Isovanhempani, joiden luona asuin, puhuivat kodin ulkopuolella aina venäjää; inkeriä he käyttivät vain keskenään. Vaikka ymmärsin murretta hyvin, käytin sitä vain silloin, kun matkin isovanhempieni tapaa soimata minua.

En vielä lapsena käsittänyt, minkälainen kielitaito sarkasmini takana piileksi. Se aukesi minulle vasta aikuisiällä, kun aloin kirjoittaa inkerinmurteella dialogia: mummon ja vaarin one-linerit, kuten ”ui sie hitto johho ku kärvennyttää” olivat jääneet elämään päässäni. Toivon, että elokuvani hidastaa tämän katoavan murteen kuolemaa edes hiukan.

Kuvasimme elokuvaa muun muassa Sillamäellä, salaisessa kaupungissa, jossa ei neuvostoaikana saanut kuvata. Ennen kuin kuvaaja Elen Lotman käynnisti kameran, kerroin hänelle, että setäni oli 80-luvulla valokuvaamassa täsmälleen samassa kohdassa. Setäni odotti niin sanottua ”magic houria”, täydellistä hetkeä auringonlaskun jälkeen. Mutta hän ei palannutkaan yöksi kotiin, ja pian koko perhe etsi häntä kaikkialta. Muutaman päivän päästä hän ilmaantui mummolan kotiovelle piestynä ja kameransa menettäneenä. Kaupungin turvallisuusviranomaiset olivat tehneet selväksi, ettei uraanilaitoksen lähellä saanut kuvata, ja setäni sai muutaman tunnin aikaa poistua stalinistisesta paratiisista.

Nyt, 27 vuotta myöhemmin, meidän ei tarvinnut olla huolissamme samasta kohtalosta. Siitä huolimatta tuntui isolta asialta olla kaupungissa kokonaisen kuvausryhmän kanssa.

Suurin osa elokuvan taiteellisista vastaavista on kokenut Neuvostoliiton itse. Niinpä elokuvan tekeminen herätti meissä runsaasti muistoja. Kun Viroon alkoi valua länsimaisia tuotteita 90-luvun alussa, harva osasi käyttää niitä. Kuvaaja Lotman muisteli hetkeä, jolloin hän sai käsiinsä länsimaista Aquafresh-hammastahnaa. Toisin kuin neuvostoversio, Aquafresh maistui niin hyvältä, että Elen ystävineen söi koko tuubillisen länsimaisena makeisena. Itsekin meinasin ensimmäisellä kerralla syödä banaanin kuorineen.

Elokuvasa rekvisiitalla on suuri merkitys tarinan kuljettajana. Otin omasta lapsuudestani mukaan esimerkiksi Gorbatsšov-nuken ja Barbiet sekä satelliittitelevision – eli länsilelut, jotka siihen aikaan mullistivat elämäni.

Jälkikäteen ajateltuna parasta neuvostolapsuudessa oli kuitenkin se, ettei tavaroita ollut liikaa. Kun ei juurikaan ollut leikkikaluja, oli käytettävä omaa mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään. Ei ollut Nintendoa eikä kotivideoita, joihin paeta todellisuutta. Uskon, että sellainen lapsuus vaikutti merkittävästi siihen, että minusta tuli käsikirjoittaja ja ohjaaja.”

Lauri Randla, ohjaaja ja käsikirjoittaja

NÄYTTELIJÄT

Johannes Lenininpoika Tarkkisen rooli on 13-vuotiaan Niklas Kouzmitchevin ensimmäinen työ näyttelijänä. Suomessa syntynyt ja asuva Kouzmitchev on monikielinen lahjakkuus, ja ohjaaja Randla kertoo Kouzmitchevin tehneen koekuvauksissa suuren vaikutuksen motivaatiollaan ja jaksamisellaan.

Johanneksen äitiä esittävä nouseva näyttelijä Nika Savolainen on esiintynyt useissa kotimaisissa elokuvissa ja tv-sarjoissa, muun muassa Aku Louhimiehen *Tuntemattomassa Sotilaassa* (2017) sekä tv-sarjoissa *Bullets* (2018), *Nyrkki* (2019–) ja *Huone 301* (2019–). Savolainen on opiskellut näyttelijäksi Moskovan maineikkaassa VGİK-yliopistossa, ja hänet on nähty valkokankaalla ja teatteriproduktioissa myös Venäjällä. Savolaisen äiti on kotoisin Neuvostoliitosta.

Lähde: elokuvan lehdistömateriaali/ B-Plan Distribution